

Prohlášení o evropské politice o využití open source v evropské veřejné správě

Veřejná správa si klade za cíl rozdělovat dostupné zdroje sociálně odpovědným, transparentním a ekonomicky účinným způsobem. Open source software jako veřejný zdroj charakterizovaný uživatelskými právy nekonkurenční povahy a nižšími vstupními překážkami při vývoji softwaru skýtá pro veřejný sektor soubor nákladově efektivních nástrojů a zdrojů pro opakované použití, které mohou podnítit inovaci, podnikatelskou činnost a ekonomický růst. Veřejné organizace navíc hrají na evropském softwarovém trhu významnou roli masových „spotřebitelů“ se specifickými potřebami a požadavky. Vytváření softwarových prostředí ve veřejných IT infrastrukturách není v tomto kontextu neutrální technický proces, nýbrž proces výrazně politický a strategický, při němž je nutné zvažovat různé důsledky a politické aspekty.

Aby veřejná správa mohla efektivněji plnit svoji úlohu, potřebuje využívat výhody, které plynou z open source softwaru a otevřených standardů.

- **Otevřenost veřejných dat:** Otevřené standardy a platformy by měly být kompatibilní jak s open source, tak se systémy a aplikacemi, které jsou chráněné vlastnickými právy. Při volbě specifického softwarového prostředí však veřejná správa určuje také úroveň a míru otevřenosti, kterou umožňují funkční prvky softwaru. Potenciální rizika a omezení v přístupu, jako je například data lock-in, jsou důležité faktory, které je třeba brát v úvahu. Open source software, který přirozeně podporuje širokou řadu otevřených standardů a který je vysoce přizpůsobivý, obzvláště vyhovuje požadavku na otevřenost a přístupnost.
- **Transparentnost a odpovědnost:** Panuje názor, že právo občana na informace sahá až k možnosti kontrolovat procesy, podle nichž jsou informace generovány a zpracovávány. V tomto smyslu by měl být software rovněž dobře zdokumentován z hlediska všech svých technických vlastností a jeho výběr a nákup by měly probíhat otevřeným a transparentním způsobem s cílem prosazovat spravedlivou soutěž, dostupnost informací pro veřejnost a odpovědnost. Architektura a funkční prvky softwarových systémů by měly být co nejpřehlednější, aby v případě potřeby bylo možné provádět jejich porovnávání, hodnocení a úpravu za účelem plnění konkrétních potřeb veřejných organizací. Open source software, který ze své podstaty povoluje přístup ke svému zdrojovému kódu a dává zástupcům veřejného sektoru možnost posuzovat specifické softwarové moduly a funkce, vyhovuje nárokům na otevřenost a transparentnost, čímž pro veřejný sektor a osoby s rozhodovací pravomocí představuje velkou výzvu.
- **Nákladová efektivita a dlouhodobé výhody:** Open source software založený na licenčním modelu volného používání a distribuce může veřejné správě pomoci výrazně snížit pořizovací náklady. Neměl by však být považován za software s nulovými náklady a při rozhodování o investici veřejných prostředků by měly být zohledněny všechny související náklady, přímé i nepřímé.
- **Místní kontrola a nezávislost:** Pro každou veřejnou organizaci, která plánuje pořízení IT systémů a aplikací, je nejvyšší strategickou prioritou zabránit závislosti na jednom dodavateli (tzv. data a vendor lock-in). Nemuset se silně spoléhat na externí dodavatele, pokud jde o zabezpečení dat, a vyhnout se úzké svázanosti se specifickými softwarovými produkty a dodavateli jsou dva klíčové faktory, které státní

úřady a veřejná správa musí vzít v úvahu, pokud si chtějí udržet určitou míru nezávislosti.

Níže je popsáno několik navržených opatření a doporučení, která mají veřejné administrativě pomoci při hodnocení a zavádění open source softwaru a při plnění výše uvedených cílů.

Otevřenost dat a možnost jejich opakovaného využití

- Používání otevřených standardů na bázi „comply or explain“ (dodržuj nebo vysvětluj)
- Strategie vyladování interoperability
- Určování, sledování a podpora mechanismů zajišťujících otevřenost a opakované využití

Zásady týkající se licencí, nákupu a softwarového trhu

- Stanovení jasné licenční politiky
- Vývoj společné licenční politiky v rámci celého veřejného sektoru
- Sledování veřejných soutěží z hlediska diskriminačních postupů týkajících se softwaru
- Aktualizace rámcových postupů a procesů v oblasti nákupu
- Politika „stejně pozornosti“: vyvažování potřeb a možností
- Vyžadování souladu s rámcovou interoperabilitou ve veřejných soutěžích
- Stanovení priority „opakovaného použití místo přestavby“ ve veřejných soutěžích
- Vývoj společných zásad v oblasti nákupu při plnění společných priorit

Zavádění, integrace a udržitelnost open source softwaru

- Vypracování plánů na zavádění open source softwaru jako součást širších strategií v oblasti IT
- Zajištění různorodosti v prostředích open standard softwaru
- Přizpůsobení interních procesů prostředí open source
- Vyjasnění právního a institucionálního rámce
- Poskytování poradenství a podpory malým a středně velkým organizacím
- Zapojení personálu prostřednictvím školení a informovanosti v otázkách open source softwaru
- Širší analýza přesahující otázku nákladů: stanovení zásad pro hodnocení open source softwaru
- Integrace open source softwaru jako prostředku sloužícího k regionálnímu rozvoji
- Podpora veřejných organizací jako potenciálních producentů open source softwaru

Výzkum a inovace

- Investice do výzkumu a vývoje open source softwaru
- Revize strategie EU týkající se standardizace softwaru
- Investice do inovačních softwarových produktů a řešení

Školení a vzdělávání

- Integrace open source softwaru jako prostředku ke zvyšování kvalifikace v oblasti ICT a k začleňování občanů do informační společnosti (e-inclusion)
- Integrace open source softwaru do vzdělávacího systému na regionální/celostátní úrovni